

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye, 2009 yılında onaylayıp imzaladığı BM Engelli Hakları Sözleşmesinin gereklerini ve 2005 yılında yasalaşan Engelliler Hakkında Kanunun gereklerini yaygın ve sistematik bir şekilde yerine getirmemektedir. Resmi verilerle nüfusun yüzde 12'sini oluşturan engellilerin temel hak ve özgürlüklerinin tanınması ve uygulanması, engellilerin yoksulluk ve ekonomik kriz karşısında korunması için acil alınması gereken tedbirler, henüz yaşama geçirilmemiştir. Türkiye'de sürekli dönüşen kentler erişilebilirlik yönüyle hala dönüşmemiştir. Öte yandan Türkiye'de yaş, cinsiyet, medeni durum, il ve engel gruplarına göre güncel engelli verilerinin olmaması, engellilere yönelik sunulması gereken kamu hizmetlerinin planlama ve bütçelemesinde etkili bir yaklaşımın olmadığını göstermektedir. Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü başta olmak üzere kamu kurumlarının sitelerinin ve hizmetlerinin erişilebilirliği hakkında kapsamlı bir çalışma yürütülmelidir. Türkiye'de engellilerin temel hak ve hürriyetlerinin çağdaş ve demokratik bir topluma uyumlu hale getirilmesi, ayrımcılık ve haksızlığın önlenmesi amacıyla Anayasanın 98. ve TBMM İç Tüzüğü'nün 104. ve 105. maddeleri uyarınca Meclis araştırması açılması için gereğini arz ve teklif ederim.

Mahmut DİNDAR

Van Milletvekili

GEREKÇE

Türkiye'de milyonlarca engelli yurttaş, ev hapsine benzer koşullarda, izolasyon koşulları altında ve sosyal-ekonomik yaşamdan koparılmış haldedir. Engellilerin insan ve yurttaş olmaktan kaynaklı temel hakları sistematik bir şekilde ihlal edilmektedir. Engellilere yönelik yaygın şiddet ve ayrımcılık yaptırımsız kalmaktadır. Kadın engelliler ham kadın hem de engelli olmaları nedeniyle çoklu ayrımcılığa maruz kalmaktadır. Hastaneler, Okullar ve Belediye Binaları başta olmak üzere tüm kamu binalarının erişilebilir olması, WC, merdiven, otopark, asansör vb. bina bölümlerinin engelli kullanımına uyumlu hale getirilmesi gereklidir. Yol ve kaldırımların, toplu taşıma araçlarının, park ve bahçelerin engelli erişilebilirliği ile uyumu

hakkında yıllardır çözülemeyen sorunlar mevcuttur. Engellilere yönelik yerel yönetimlerin sunması gereken temel hizmetlerde yeknesaklık olmadığı gibi ilden ile bölgeden bölgeye keyfilik egemendir.

Sayısı 10 milyon üzerinde olan engellilerin mutlak açlık ve yoksulluk sınırı altında olan gelir ve işsizlik sorunları hızlı bir şekilde çözülmelidir. Ekonomik kriz ve yoksulluk en derin şekilde engellileri etkilemektedir. Hal böyleyken kamuda ve özel sektörde yasal istihdam kotasını doldurmayan kurumlar hakkında gerekli yaptırımlar yerine getirilmemektedir. Onbinlerce engelli atamayı beklerken kamuya atananlar da kurumlarında ötekileştirme ve ayrımcılık sorunları ile karşı karşıya kalmaktadır. Her yıl en az 30 bin engelli ataması yapılmalıdır.

Eğitim, sağlık, ulaşım ve istihdam gibi haklara yeterli düzeyde erişemeyen engellilerin temel haklara, anayasa ve ilgili mevzuata erişemediği bilinmelidir. Kamu personelinin çok önemli bir kısmı engelli hakları farkındalığı konusunda yetersizdir. Kamuda ve özel sektörde engelli istihdamında engellilerin karşı karşıya kaldığı ayrımcılık her geçen dönem yeni bir boyut kazanmaktadır. Milyonlarca engellinin bütçeden aldığı pay yüzde 2'nin altındadır. Bu bütçe arttırılmalı ve eğitim-sağlık-sosyal hizmetler alanında insan onuruna yakışır yaşam koşulları ile engelli ödenekleri ödenmelidir. Şu anda yapılan ödemeler yoksulluk sınırının onda biri düzeyine inmiştir.

Her engel grubunun kendine özgü sorunlar yaşadığı ve konu hakkına ilgili sivil toplum kuruluşlarının yıllardır çözüm önerileri sunduğu bilinmektedir. İşitme engelliler hakkında; işaret dili tercümanlığı ve işitme cihazlarına ilişkin sorunlar çözüm beklemektedir. Türkçe işaret dilinin anadili Türkçe olmayan engellilere erişimde yetersiz kaldığı görülmelidir. Görme engellilerin göz tedavileri, Braille alfabesi ve sesli materyallere erişimi, beyaz baston ile uyumlu mekanların varlığı/yokluğu gibi sorunları çözüm beklemektedir. Görme, işitme, zihinsel, ortopedik ve süregen hastalığı olan engellilerin eğitimi hakkında müfredat, eğitimci, bina, vb. başlıklarda sorunlar tam çözülmüş değildir. Bu sorunlar ekonomik kriz koşullarında daha da ağırlaşmıştır. Rehabilitasyon ve özel bakım merkezlerinin fiziksel altyapı yetersizlikleri sunulan hizmeti olumsuz etkilerken bu yerlerde çalışan kişilerin güvencesiz olması kalıcı sorunlara yol açmaktadır.

Nöro-çeşitli birey, SMA, Serebral Palsi, SSPE ve Down Sendromu ve Alzheimer olan kişilerin ve ailelerinin sorunları gerekli sosyo-psikolojik ve ekonomik destekten yoksun olmaması için

“erdemli bir kamu hizmeti” sunulmalıdır. Engellilerin “bakım” yükünün sosyal güvenceye alınması ve çoklu engeli olan kişi ve ailelerine kapsamlı bir destek sunulmalıdır.

Engellilik salt tıbbi ve fiziksel bir mesele değildir. Toplumsal yaklaşım, önyargılar, alışkanlıklar ve gelenekler engellilerin sorunlarının temel nedenleridir. Bölgesel gelişmişlik farkları, devam eden çatışma ve güvenlik politikalarının sosyal yapıya olumsuz etkileri sorunu boyutlandırmaktadır. Engellilerin toplumsal örgütlenmesinin yetersiz kalması, siyasal yaşamda, medyada, kültür, sanat ve sporda engellilerin yeterli düzeyde temsil edilmemesi engellilik sorunlarının çözümsüz kalması ile sonuçlanmaktadır. Sağlamcılık ideolojisi ve ekonomik kriz var olan bu sorunların ağırlaşması ve derinleşmesine neden olmuştur. Bu sorunlar ışığında; Türkiye’de engellilerin temel yurttaşlık haklarının ve özgürlüklerinin tanınması, korunması ve geliştirilmesi amacıyla bir araştırma komisyonu kurulmasını arz ve teklif ederim.

1	Siman Çiçekmek	Van	A. M. M. M.
2	ÇİÇEK OTLU	İSTANBUL	G. otlu
		VAN	
4	NEJLA DEMİR	AĞRI	Nejla
5	HALİDE TÜRKOĞLU	DİYARBAKIR	Halide
6	ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU	KOCAELİ	Ö. Faruk
7	ÖZGÜL SAKİ	İSTANBUL	Ö. S.
8	AYŞEGÜL DOĞAN	ŞIRNAK	A. Doğan
9	Mehmet Kamas	DİYARBAKIR	M. Kamas
10	ZÜLKÜF UÇAR	VAN	Z. Uçar
11	KAMURAN TANHAN	MARDİN	K. Tanhan
12	HÜSEYİN OLAN	BİTLİS	H. Olan
13	SEVİLAY ÇELENK ÖZEN	DİYARBAKIR	S. Ç. Ö.
14	YILMAZ HUN	İĞDIR	Y. Hun
15	ÖZNUR BARTİN	HAKKARİ	Ö. B.
16	SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ	SİİRT	S. E. S.
17	ALİ BOZAN	MERSİN	A. Bozan
18	ADALET KAYA	DİYARBAKIR	A. Kaya
19	ÖMER ÖCALAN	ŞANLIURFA	Ö. Ö.
20	HEVAL BOZDAĞ	AĞRI	H. B.